

EINDEVALUATIE AAN DE SLAG
Een project voor de re-integratie
van vluchtelingen

REGIOPLAN
BELEIDSONDERZOEK

EINDEVALUATIE AAN DE SLAG
Een project voor de re-integratie van
vluchtelingen

- eindrapport -

drs. J. Stouten
dr. J. Klaver

Amsterdam, december 2009
Regioplan publicatienr. 1681

Regioplan Beleidsonderzoek
Nieuwezijds Voorburgwal 35
1012 RD Amsterdam
Tel.: +31 (0)20 - 5315315
Fax : +31 (0)20 - 6265199

Onderzoek, uitgevoerd door Regioplan
Beleidsonderzoek in opdracht van Stichting
VluchtelingenWerk Midden Gelderland.

INHOUDSOPGAVE

1	Inleiding	1
1.1	Aan de Slag.....	1
1.2	Onderzoeksopzet.....	3
1.3	Leeswijzer	7
2	Overzicht doelgroep	9
2.1	Achtergrondkenmerken deelnemers.....	9
2.2	Conclusie	14
3	Procesevaluatie 'Aan de Slag'	15
3.1	Voortgang project.....	15
3.2	Conclusie	19
4	Resultaten.....	21
4.1	Aangeboden begeleiding	21
4.2	Gerealiseerde producten	23
4.3	Uitstroom.....	24
4.4	Vergelijking controlegroep	28
4.5	Conclusie	31
5	Conclusie	33

1 INLEIDING

Het project Aan de Slag is een gezamenlijk initiatief van VluchtelingenWerk (het banenoffensief), Stichting Ons Pardon en Stichting Vluchtelingen Onder Dak. Deze drie partijen hebben de gemeente Wageningen een aanbod gedaan om een re-integratietraject op te zetten voor de groep vluchtelingen die onder het generaal pardon valt.¹ In dit hoofdstuk wordt allereerst de opzet van het project beschreven. Vervolgens wordt het onderzoek nader toegelicht en worden de onderzoeksvraag en de onderzoeksmethoden besproken.

1.1 Aan de Slag

Aan de Slag richt zich, zoals gezegd, op de re-integratie van vluchtelingen die onder het generaal pardon vallen. In deze paragraaf wordt de doelgroep van het project nader toegelicht, wordt aangegeven op welke manier het project vluchtelingen naar werk of studie laat doorstromen en welke partijen betrokken zijn bij het project.

1.1.1 Doelgroep en begeleiding

Om deel te kunnen nemen aan het project moet een vluchteling onder het generaal pardon vallen en woonachtig zijn in Wageningen. Bij de start van het project wordt door de projectmedewerkers allereerst een intake afgenomen en een trajectplan opgesteld. Dit trajectplan geeft informatie over de achtergrond-situatie van de deelnemer: adresgegevens, opleiding, leeftijd, land van herkomst en inburgeringsplicht. Daarnaast worden er in het trajectplan doelen geformuleerd op het gebied van taal en participatie. De basis voor het trajectplan wordt onder meer gevormd door een taaltoets bij het ROC en een gezondheidsmonitor, afgenomen door LifeGuard. De opgestelde trajectplannen worden goedgekeurd door de klantmanagers van de gemeente. Vanuit Aan de Slag krijgen deelnemers vervolgens begeleiding bij het zoeken naar werk, opleiding en stage en bij het inburgeringstraject. Daarnaast wordt het netwerk van de deelnemers vergroot door de inzet van vrijwilligers die de deelnemers bijvoorbeeld helpen bij het leren van de Nederlandse taal. De instrumenten die verder worden ingezet, zijn reguliere re-integratie-instrumenten van de sociale dienst van de gemeente Wageningen. Daarnaast bieden de trajectbegeleiders van Aan de Slag een intensieve persoonlijke begeleiding, waarbij niet alleen problemen op het gebied van werk en studie worden aangepakt, maar ook problemen in de persoonlijke sfeer, zoals gezondheid, financiën en huisvesting.

¹ Zie voor de precieze definitie van deze groep de 'Regeling ter afwikkeling van de nalatenschap van de oude Vreemdelingenwet', gepubliceerd in de Staatscourant van 13 juni 2007 (nr. 111/pag. 12).

1.1.2 Projectdoel

Het doel van het project is de participatie van de doelgroep aan de Nederlandse samenleving te vergroten. Het project heeft zichzelf als doel gesteld dat minimaal vijftig procent van de deelnemers doorstroomt naar regulier werk. De overige deelnemers worden begeleid naar bijvoorbeeld een studie of vrijwilligerswerk.

Naast verhoogde participatie van de doelgroep richt het project zich op het opstellen van producten en methodieken die speciaal geschikt zijn voor de doelgroep. Hieronder worden deze producten kort toegelicht.

In het project worden de volgende activiteiten ontwikkeld:

- instrumenten voor de intake en toetsing van de uitgangssituatie van de doelgroep;
- een aanpak voor het opstellen van individuele trajectplannen voor de deelnemers;
- een productencatalogus en prijslijst rondom inburgering en re-integratie van vluchtelingen;
- een ondersteuningsstructuur gericht op een intensieve begeleiding van de doelgroep;
- handreikingen voor gemeenten en andere betrokken instanties voor de inrichting en uitvoering van inburgerings- en re-integratietrajecten voor de doelgroep.

1.1.3 Betrokken partijen en samenwerking

Er zijn verschillende partijen betrokken bij Aan de Slag. Hieronder wordt kort weergegeven welke partijen dit zijn en wat hun rol is.

- Trajectbegeleider Aan de Slag: deze persoon is verbonden aan het project en begeleidt een aantal cliënten. Hij/zij signaleert problemen, coördineert de andere partijen en helpt iemand om de regie over zijn/haar leven te krijgen en uit te stromen naar werk of opleiding. Aan de Slag heeft twee trajectbegeleiders. Eén persoon richt zich specifiek op de uitstroom naar werk of opleiding. De andere trajectbegeleider begeleidt cliënten met een zorgtraject, waarbij verhoogde maatschappelijke participatie het doel is.
- Klantmanager gemeente: de klantmanager is op afstand betrokken. Deze is eindverantwoordelijk en neemt beslissingen over financiën. Hij/zij heeft officieel de regie over het traject en beslist over de inzet van re-integratie-instrumenten. De trajectbegeleider koppelt de voortgang en resultaten van de individuele cliënten terug naar de klantmanager. Wanneer er problemen zijn met een klant, is de klantmanager ook aanwezig, bijvoorbeeld om eventuele consequenties voor een uitkering toe te lichten.
- Vrijwilligers:
 - Taalmaatje: de taalmaatjes begeleiden iemand bij de inburgering en helpen bijvoorbeeld bij het opstellen van het portfolio. De coördinatie van de taalmaatjes ligt bij Aan de Slag. De taalmaatjes

zijn nauw bij iemand betrokken en kunnen eventuele problemen signaleren.

- Mentor: dit is een vrijwilliger die iemand bijstaat bij de stap richting werk. De mentor helpt bij sollicitaties, het zoeken van werk of bijvoorbeeld bij de eerste periode dat iemand op de werkvloer is.
- Emplooi: adviseert op het gebied van toestroom naar de arbeidsmarkt. Er zijn twee adviseurs van Emplooi bij het project betrokken, die meerdere cliënten adviseren en hen proberen naar werk te bemiddelen.
- UWV WERKbedrijf: samenwerkingspartner bij het begeleiden van cliënten naar werk.

In het verloop van het project is er een tweewekelijks overleg ontstaan waarin Emplooi, UWV WERKbedrijf, een accountmanager van de gemeente en Aan de Slag vertegenwoordigd zijn. Hier wordt informatie uitgewisseld over mogelijkheden voor stages, gesubsidieerd werk, et cetera. De overige contacten vinden plaats op het moment dat dit door een van de partijen nodig wordt geacht.

Het taalmaatje en de mentor maken zelf afspraken met de cliënt over hoe vaak er contact is.

1.2 Onderzoeksopzet

Het onderzoek naar het project Aan de Slag bestaat uit drie fasen, waarbij steeds een rapport is opgeleverd. Allereerst is er bij aanvang van het project een doelgroepschets opgesteld, waarin de achtergrondkenmerken van de deelnemers zijn beschreven. Daarnaast is er een procesverslag opgesteld. Dit verslag is halverwege het project gemaakt en geeft een beeld van de knelpunten die er op dat moment waren in de uitvoering en in hoeverre deze een belemmering vormden voor de voortgang van het project.

In dit rapport worden tot slot de resultaten van het project beschreven. De uitkomsten van de doelgroepschets en de procesevaluatie zijn hierin meegenomen en waar nodig geactualiseerd.

Hieronder worden de onderzoeksmethoden van de verschillende fasen van het onderzoek toegelicht en wordt de respons beschreven en geanalyseerd.

1.2.1 Hoofdvraag

De doelstelling van Aan de Slag is het begeleiden van vluchtelingen naar verhoogde participatie en op deze manier een methodiek te ontwikkelen die specifiek geschikt is voor deze groep. De hoofdvraag van dit rapport luidt dan ook:

‘Welke effecten heeft de aanpak die in het project Aan de Slag is ontwikkeld op de arbeidsmarktaandeelname en de maatschappelijke participatie van de deelnemers?’

1.2.2 Onderzoeksmethoden

Om deze hoofdvraag te kunnen beantwoorden, zijn er verschillende methoden ingezet.

- a. Analyse van trajectplannen deelnemers Aan de Slag.
- b. Analyse van voortgangsverslagen en uitstroomrapportages van deelnemers Aan de Slag.
- c. Enquête onder deelnemers Aan de Slag.
- d. Interviews met betrokken partijen.
- e. Twee metingen onder een controlegroep.

Ad a.

Om een schets van de doelgroep te kunnen opstellen, zijn de gegevens uit de trajectplannen ingevoerd in SPSS en geanalyseerd. In totaal zijn 59 trajectplannen bekeken. Uit deze plannen zijn de volgende kenmerken meegenomen:

- persoonskenmerken: leeftijd en geslacht;
- migratiegeschiedenis: land van herkomst en verblijfsduur;
- taal: taalniveau en inburgering;
- participatie: opleiding en werkervaring;
- gezondheid: gezondheidssituatie;
- nagestreefde doelen;
- ingezette instrumenten.

Ad b.

Vlak voor de afloop van het project, medio oktober 2009, zijn de voortgangsrapportages en uitstroomrapportages van de deelnemers bestudeerd om een beeld te krijgen van de resultaten van het project. Er is gekeken welke instrumenten zijn ingezet en welke resultaten de verschillende deelnemers hebben behaald. Dit is ingevoerd in SPSS en geanalyseerd. Een knelpunt hierbij is dat niet alle medewerkers van Aan de Slag de rapportages op dezelfde manier hebben ingevuld. Met name in het eerste jaar was de vorm van het trajectplan nog niet duidelijk en zijn de plannen door wisselingen in het personeel op verschillende manieren ingevuld. Ook de doelen van de verschillende trajecten zijn soms aangepast, wat niet altijd goed te achterhalen was uit de trajectplannen. Tot slot was het uit de voortgangsrapportages soms lastig op te maken of een bepaald instrument uiteindelijk wel of niet is ingezet. Dit is ondervangen door gericht overzichten op te vragen van deelnemers die gebruik hebben gemaakt van een bepaald instrument, bijvoorbeeld van begeleiding door een mentor of een taalmaatje.

Ad c.

Om ook zicht te krijgen op de meer zachte resultaten van het project, is er een vragenlijst uitgezet onder de deelnemers. Het gaat dan bijvoorbeeld om de waardering van het traject door de deelnemers en de mate waarin het traject

heeft bijgedragen aan het vertrouwen dat ze in staat zijn hun eigen weg te vinden in Nederland.

De onderwerpen die in de vragenlijst aan de orde kwamen, waren:

- de inzet van de verschillende instrumenten in het project;
- de waardering van deze instrumenten;
- de tevredenheid over het project in het algemeen;
- de participatie op dit moment;
- het oordeel over de effectiviteit van de hulp van Aan de Slag;
- wensen voor de toekomst.

Ad d.

Er zijn kwalitatieve interviews gehouden met de trajectbegeleiders en de projectleider van Aan de Slag. Daarnaast zijn de verschillende partners van het project geïnterviewd:

- een medewerker van de afdeling Inburgering van de gemeente Wageningen;
- twee medewerkers van de afdeling Sociale Zaken van de gemeente Wageningen;
- een medewerker van Emplooi;
- een medewerker van UWV WERKbedrijf.²

Met deze personen is twee keer gesproken. Eén keer ten behoeve van het procesverslag en één keer ten behoeve van de eindmeting.

Het doel van de interviews was om een oordeel te krijgen over de succes- en faalfactoren van het project en de mate waarin de voorgenomen resultaten daadwerkelijk zijn bereikt.

Ad e.

Om een beter beeld te krijgen van de effecten van het project, is ook een groep vluchtelingen bestudeerd die niet heeft deelgenomen aan Aan de Slag. Het gaat om een vergelijkbare groep vluchtelingen die onder het generaal pardon valt en in aanmerking komt voor arbeidstoeleiding. Deze groep bestaat uit 41 personen en is via VluchtelingenWerk benaderd om deel te nemen aan het onderzoek. Door medewerkers van VluchtelingenWerk is er allereerst een vragenlijst afgenomen, waarin de achtergrondkenmerken van de groep zijn bevraagd.³ Deze vragenlijst is begin 2009 afgenomen. De meeste trajectplannen van Aan de Slag zijn halverwege 2008 opgesteld. Het meetmoment is dus niet helemaal vergelijkbaar.

In oktober 2009 is de controlegroep opnieuw benaderd en is gekeken hoe hun situatie was en welke instrumenten er zijn ingezet om hen naar werk of studie

² Het bleek, wegens langdurige ziekte, helaas niet mogelijk om iemand van het ROC te spreken.

³ De dataverzameling is gedaan door medewerkers van VluchtelingenWerk.

te begeleiden. Dit is gedaan via een schriftelijke vragenlijst die is toegestuurd. Deze vragenlijst bevat globaal dezelfde onderwerpen als de vragenlijst voor de deelnemers van Aan de Slag.

1.2.3 Respons

Ten behoeve van de eindmeting zijn er twee vragenlijsten verstuurd: één aan de deelnemers en één aan de controlegroep. Voor beide vragenlijsten is ook een herinnering verstuurd.

Voor de groep deelnemers is hiervoor gebruikgemaakt van de meest recente adressen die het project had. In totaal hebben 22 deelnemers de vragenlijst ingevuld. Dit is een respons van 37 procent.

Voor de meting onder de controlegroep zijn er 34 vragenlijsten verstuurd.⁴

Voor de versturing zijn, voor zover mogelijk, eerst telefonisch en via e-mail de adressen gecontroleerd. In totaal hebben 21 mensen de vragenlijst ingevuld. Dit is een respons van 62 procent op het aantal verstuurde vragenlijsten en 51 procent op de totale controlegroep van 41 personen.

1.2.4 Kenmerken onderzoeksgroepen

Om de uitstroom van de onderzoeksgroep te kunnen vergelijken met de controlegroep, is het van belang te weten in hoeverre beide groepen dezelfde kenmerken hebben. In tabel 1.1 is te zien dat de achtergrondkenmerken van de deelnemers aan Aan de Slag op een aantal kenmerken afwijken van die van de controlegroep.

De deelnemers van Aan de Slag zijn jonger, vaker man en de taalbeheersing per vaardigheid is over het algemeen iets hoger. Op lezen, luisteren en spreken, scoort de groep deelnemers vaker niveau A2.

In de controlegroep zitten juist wat oudere personen, maar zij zijn wel vaker hoogopgeleid. Ook beheerst een groter deel alle taalvaardigheden op niveau A2 of hoger. Hierbij moet wel worden opgemerkt dat de taalvaardigheden van de controlegroep zijn vastgesteld op basis van zelfrapportage (hoe deelnemers hun vaardigheden zelf inschatten) en dat de taalvaardigheden van de projectdeelnemers zijn gemeten door het ROC.

De vraag is wat deze verschillen betekenen voor de kans op uitstroom naar werk. De doelgroep van Aan de Slag is laagopgeleid, wat de uitstroom zal bemoeilijken. Aan de andere kant zitten er wel meer jongeren in het project en ook meer mannen, dit zijn eerder kenmerken die de uitstroom zullen vergemakkelijken. Ook ervaren de deelnemers van Aan de Slag wat minder vaak gezondheidsproblemen die hen belemmeren om dingen te ondernemen.

⁴ Niet van alle deelnemers was een adres beschikbaar.

Tabel 1.1 Kenmerken onderzoeksgroep en controlegroep

Kenmerk	Controlegroep % (n=41)	Aan de Slag % (n=59)
Geslacht		
Man	66	75
Vrouw	34	25
Leeftijd		
0-25	12	9
26-30	7	24
31-40	42	34
41+	39	27
Opleiding		
Geen/lager onderwijs	23	42
Voortgezet onderwijs of beroepsopleiding	50	39
Hbo/wo	27	19
Taalkennis⁵		
Lezen minimaal niveau A2	50	58
Schrijven minimaal niveau A2	47	32
Luisteren minimaal niveau A2	50	56
Spoken minimaal niveau A2	50	62
Alle vaardigheden minimaal niveau A2	40	25
Overige kenmerken		
Gezondheidsproblemen ⁶	57	40
Werkervaring	66	68

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 worden allereerst de kenmerken van de deelnemers aan het project beschreven. De achtergrondkenmerken van de groep worden besproken en de individuele doelstellingen uit de trajectplannen toegelicht. In hoofdstuk 3 wordt het projectverloop geanalyseerd, waarbij aandacht is voor de manier waarop de uitvoering verlopen is.

In hoofdstuk 4 wordt tot slot gekeken welke instrumenten er zijn ingezet om deze groep te begeleiden naar studie, werk of andere vormen van participatie en wat de opbrengsten van deze instrumenten zijn. In dit hoofdstuk wordt ook de uitstroom vergeleken met de uitstroom van de controlegroep.

⁵ De resultaten van de controlegroep zijn tot stand gekomen op basis van zelfrapportage. De gegevens van de groep deelnemers zijn gemeten met een TIWI-toets door het ROC.

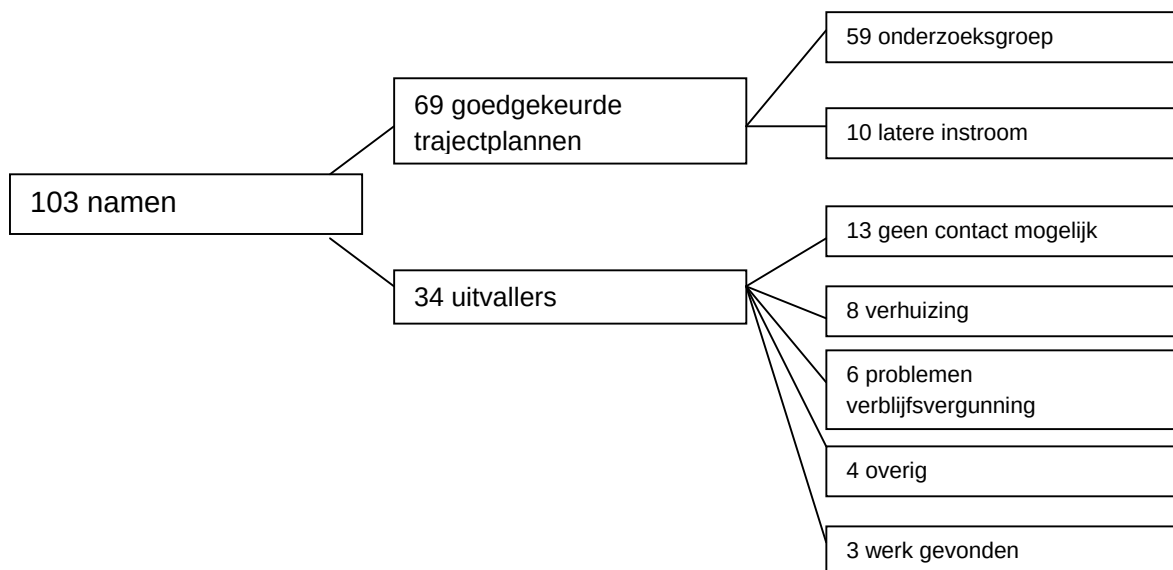
⁶ Het percentage personen dat zegt dat gezondheidsproblemen soms of vaak een belemmering vormen om dingen te ondernemen.

2 OVERZICHT DOELGROEP

Vanuit de verschillende partijen die zijn betrokken bij Aan de Slag was een groep vluchtelingen bekend die mogelijk in aanmerking kwam voor deelname aan het project. In totaal had men namen van 141 vluchtelingen. Daarvan zijn er in totaal 103 personen aangemeld voor het traject. Van de overige mensen waren geen of onvoldoende gegevens bekend of zij behoorden toch niet tot de doelgroep. Deze mensen waren bijvoorbeeld geen generaal pardonner of woonden niet langer in Wageningen.

Van deze 103 personen zijn er 69 uiteindelijk daadwerkelijk ingestroomd in het project. Uiteindelijk worden er 59 deelnemers meegenomen in het onderzoek. Over hen wordt ook gerapporteerd. Tien deelnemers zijn pas ingestroomd na aanvang van het onderzoek en deze zijn dus niet meegenomen in het onderzoek.

Figuur 2.1 **Overzicht doelgroep Aan de Slag**

2.1 Achtergrondkenmerken deelnemers

Hieronder volgt een beschrijving van de achtergrondkenmerken van de onderzoeksgroep en de resultaten die zij met het project nastreefden.

2.1.1 Persoonskenmerken

Er nemen vluchtelingen van diverse leeftijden deel aan het project. De meeste deelnemers zijn tussen de 31 en veertig jaar. Een klein deel is jonger dan 25.

Er nemen weinig vrouwen deel aan het project. Veruit de grootste groep deelnemers (44 personen) is man. De vluchtelingen afkomstig uit het Midden-Oosten zijn allemaal man. Ook de groep uit Sierra Leone, in totaal acht personen, is man. Van de vrouwelijke deelnemers is het merendeel (acht personen) afkomstig uit Afrika.

Tabel 2.1 Leeftijdsverdeling projectdeelnemers

Leeftijd	Aantal personen
Tot 25 jaar	9
26-30 jaar	14
31 tot 40 jaar	20
Ouder dan 40	16
Totaal	59

2.1.2 Migratiegeschiedenis

De meeste deelnemers zijn al geruime tijd in Nederland. Dit vloeit logisch voort uit het feit dat ze onder het generaal pardon vallen. De helft (29 personen) verblijft hier al tien jaar of langer. De overige deelnemers zijn korter dan tien jaar hier. Met name de vrouwen zijn al geruime tijd in Nederland. Van de vijftien vrouwen verblijven er twaalf al minimaal tien jaar in Nederland. De landen waar de projectdeelnemers vandaan komen, zijn zeer divers. Wel komen de meeste mensen (ruim de helft) uit Afrika. Daarnaast komen elf personen uit het Midden-Oosten en dertien mensen uit overige landen in Azië (inclusief de voormalige Sovjet-Unie).

2.1.3 Taal

Bijna alle deelnemers (52 personen) zijn inburgeringsplichtig. Aangezien ze na de ingang van de Wet inburgering een vergunning tot verblijf hebben gekregen, vallen ze onder de doelgroep 'nieuwkomers'. Dit betekent dat ze binnen vijf jaar zowel op mondelinge als op schriftelijke vaardigheden niveau A2 moeten behalen. Wanneer dit niveau is bereikt, is iemand in staat om over eenvoudige, alledaagse onderwerpen te spreken en schrijven. De communicatie heeft op dit niveau met name betrekking op onderwerpen die over de directe omgeving van de persoon gaan.

Van de groep van zes personen die niet inburgeringsplichtig is, heeft het merendeel (5 personen) in Nederland een opleiding afgerond. Hiermee zijn zij vrijgesteld van de inburgeringsplicht. Eén persoon heeft al in het verleden een certificaat voor niveau B1 gehaald en is daarom vrijgesteld van de inburgering. Voorafgaand aan deelname aan het project is door het ROC een taaltoets afgenomen om na te gaan wat het huidige niveau van de deelnemers is. Met name schrijfvaardigheden beheerst een groot deel van de groep niet op niveau A2. Ongeveer een derde (16 deelnemers) schrijft wel op niveau A2. Nederlands lezen, verstaan en spreken kan ruim de helft van de deelnemers op het gewenste niveau.

Ongeveer een kwart (15 personen) heeft op alle onderdelen niveau A2 of hoger behaald. Zij beschikken in principe al over voldoende kennis van het Nederlands om het taalexamen te behalen. Negen van hen streven er dan ook naar, gedurende de looptijd van het project Staatsexamen 1 af te leggen.

Tabel 2.2 Taalniveau deelnemers

Onderdeel	Niveau A2 behaald
Lezen	29
Luisteren	28
Schrijven	16
Spoken	30

Van de 53 deelnemers die inburgeringsplichtig zijn, volgt het grootste deel, 28 personen, een inburgeringstraject voor laagopgeleiden. Vijf personen volgen een traject voor analfabeten en vier personen een traject voor middelbaar en hoogopgeleiden. Van de overigen is het onbekend welk traject ze volgen.

2.1.4 Opleiding en werkervaring

Een aanzienlijk deel van de deelnemers (25 personen) heeft geen opleiding of heeft alleen de lagere school afgerond. Een klein deel (11 personen) heeft een hogere beroepsopleiding of universitaire opleiding afgerond. Van de totale groep heeft veruit het grootste deel de opleiding in het land van herkomst gevolgd. Acht personen hebben in Nederland een opleiding afgerond. Het gaat hierbij relatief vaak om een hbo- of universitaire opleiding (5 personen). De vrouwelijke deelnemers zijn over het algemeen wat lager opgeleid dan de mannelijke deelnemers. Van de groep vrouwen heeft ruim de helft (8 personen) geen opleiding of alleen de lagere school afgerond. Van de mannen heeft krap veertig procent geen opleiding of alleen lagere school.

Het grootste deel van de groep (veertig personen) heeft werkervaring. Mannen hebben vaker werkervaring dan vrouwen en de dertigplussers vaker dan de groep jongeren. Achttien mensen hebben ervaring met werk waarvoor scholing is vereist, de rest heeft ongeschoold werk verricht.

Tabel 2.3 Opleidingsniveau deelnemers

Opleiding	Aantal personen
Geen	5
Basisschool	20
Voortgezet onderwijs	13
Mbo	10
Hbo/universiteit	11
Totaal	59

2.1.5 Gezondheid

Om de gezondheidssituatie van deelnemers in kaart te brengen en goed zicht te krijgen op de mate waarin eventuele gezondheidsklachten de uitstroom naar werk of studie kunnen belemmeren, is er een gezondheidsmonitor afgenomen. Deze gezondheidsmonitor bood echter onvoldoende inzicht in de mogelijkheden en belemmeringen van de deelnemers. Daarom is uiteindelijk gekozen voor de opzet van een eigen instrument in samenwerking met De Gelderse Roos. Dit instrument was echter pas tegen het einde van de trajectperiode beschikbaar.

Daarom wordt hieronder gerapporteerd over gezondheidsproblemen vanuit de perceptie van de deelnemers zelf. In de enquête is aan hen gevraagd hoe ze hun eigen gezondheid beoordelen en in hoeverre dit een belemmering is om dingen te ondernemen. Het beeld dat hieruit naar voren komt, is dat deelnemers hun eigen gezondheid over het algemeen als goed of redelijk ervaren. Negen personen geven aan dat hun gezondheid vaak of soms een probleem vormt om dingen te kunnen ondernemen. Het gaat hierbij meestal (6 personen) om fysieke problemen.

2.1.6 Trajectplan

Doelen

Zoals gezegd zijn in totaal 59 trajectplannen geanalyseerd, waarin doelen met betrekking tot taal en werk zijn opgenomen. Als het gaat om het gewenste taalniveau streeft de grootste groep naar het behalen van niveau A2. Daarnaast heeft een aanzienlijke groep (17 personen) een hogere ambitie. Zij willen niveau B1 behalen. Dit zijn met name degenen die een hoger opleidingsniveau hebben of die het Nederlands al goed beheersen.

Tabel 2.4 Doelen met betrekking tot taalniveau

Doel	Aantal personen
Alfabetiseringsproject	1
Niveau A2	31
Niveau B1	5
Staatsexamen 1 (niveau B1)	12
Onbekend	4
Niet inburgeringsplichtig	6
Totaal	59

Met betrekking tot participatiedoelen geldt dat ongeveer de helft van de groep wordt begeleid naar regulier werk. Zestien personen gaan een studie volgen en voor negen mensen wordt gestreefd naar verhoogde maatschappelijke participatie of vrijwilligerswerk.

Tabel 2.5 Doelen met betrekking tot participatie

Doel	Aantal personen
Regulier werk	29
Studie	16
Verhoogde maatschappelijke participatie	9
Gesubsidieerd werk	2
Onbekend	3
Totaal	59

De deelnemers die een studie gaan volgen, zijn over het algemeen (in 10 gevallen) jong, onder de dertig. Dit heeft te maken met de mogelijkheden tot studiefinanciering voor vluchtelingen tot dertig jaar. Daarnaast hebben de mensen die een studie gaan volgen vaak al een hogere opleiding gevolgd in het land van herkomst of bijvoorbeeld een beroepsopleiding gedaan in Nederland.

Van de vrouwelijke deelnemers heeft een derde een verhoogde maatschappelijke participatie als doel. Van de mannen hebben slechts vier personen (van de 44 mannelijke deelnemers) dit als doel.

Instrumenten

Naast de doelen is aangegeven welke soort voorziening zal worden ingezet. Aan de Slag heeft de beschikking over alle instrumenten van de gemeentelijke sociale dienst. Daarnaast wordt individuele begeleiding ingezet vanuit het project zelf. Tabel 2.6 geeft een overzicht van de ingezette instrumenten en het aantal keren dat het instrument naar verwachting zal worden ingezet.

Tabel 2.6 Ingezet instrumenten

Instrument	Frequentie	Uitvoerder
<u>Instrumenten van vluchtelingenwerk</u>		
Begeleiding tijdens traject	59	VluchtelingenWerk
Nazorg	55	VluchtelingenWerk
Bemiddeling	49	VluchtelingenWerk/UWV/Empleoi
Coaching vestiging	42	VluchtelingenWerk
Mentorenbegeleiding	36	VluchtelingenWerk
Computerles	8	VluchtelingenWerk
Cruciale praktijksituaties	31	VluchtelingenWerk
Taalwerkstage	22	VluchtelingenWerk
Taalmaatje	18	VluchtelingenWerk
Empowerment	8	VluchtelingenWerk
<u>Instrumenten ROC</u>		
Loopbaanoriëntatie	6	ROC A12
<u>Overige instrumenten</u>		
Beroepsoriëntatie en assessment	8	Hudson
Sollicitatietraining	2	Ekdé werk & mobiliteit
Werktraining	0	Serin Mens en Werk

Nazorg en begeleiding tijdens het traject wordt door het projectbureau aan zo goed als alle deelnemers aangeboden als vast onderdeel van het traject. Daarnaast kunnen deelnemers kiezen of ze graag begeleiding willen van een mentor, een vrijwilliger die de hen ondersteunt bij het zoeken naar werk. De instrumenten die zouden worden ingezet, zijn grotendeels van VluchtelingenWerk zelf, waarbij de bemiddeling wordt ingezet samen met Emplooi en UWV WERKbedrijf. Van andere aanbieders wordt weinig gebruikgemaakt. In eerste instantie kwam dit doordat Aan de Slag ervoor koos om deelnemers eerst te laten starten met de inburgering en pas later ook andere instrumenten in te zetten. In een latere fase van het traject bleken bepaalde instrumenten niet geschikt voor de doelgroep, die vaak maar beperkt Nederlands beheerst. Het gaat dan bijvoorbeeld om assessments.

2.2 Conclusie

De groep vluchtelingen die meedoet aan Aan de Slag is voor het grootste deel man, verblijft al geruime tijd in Nederland en is laagopgeleid. De herkomstlanden zijn divers, maar liggen met name in Afrika.

De afstand tot de arbeidsmarkt is voor de meeste deelnemers aanzienlijk. Zowel op het gebied van taal als participatie zijn veel investeringen nodig. Als men al werkervaring heeft, dan is dat vaak met ongeschoold werk. Daarnaast ligt ook de beheersing van de Nederlandse taal vaak onder niveau A2.

Naast deze grootste groep deelnemers is er een kleinere groep die redelijk tot goed Nederlands spreekt en hoog is opgeleid. Zij hebben een universitaire, hbo- of mbo-opleiding. Voor deze deelnemers zal de doorstroom naar studie of werk minder drempels kennen.

Wat betreft de doelen van de individuele trajecten, geldt dat de meeste deelnemers streven naar het vinden van regulier werk (voor de wat oudere deelnemers die al werkervaring hebben) of een studie (met name voor de jongere deelnemers). Regulier werk is voor ongeveer de helft van de groep het doel. De instrumenten die hierbij worden ingezet, zijn grotendeels van VluchtelingenWerk zelf. Van andere aanbieders wordt weinig gebruikgemaakt. Bijna alle deelnemers zijn inburgeringsplichtig en willen binnen een jaar de inburgeringscursus behalen. De meerderheid heeft hierbij als doel niveau A2 te behalen. Een minderheid streeft naar het behalen van niveau B1 of het Staatsexamen 1. Dit zijn met name de hoger opgeleiden en/of de groep die het Nederlands al redelijk tot goed beheerst.

Een deel van de groep kampt op één of meerdere gebieden met gezondheidsproblemen. Voor negen personen is hun gezondheid naar eigen zeggen een belemmering in het ondernemen van activiteiten.

3 PROCES-EVALUATIE 'AAN DE SLAG'

Aan de Slag is eind 2007 van start gegaan en loopt tot december 2009. Na die tijd worden de mensen van wie het traject nog niet is afgerond nog begeleid, maar is er geen nieuwe instroom meer. Halverwege het project, begin 2009, heeft Regioplan een procesevaluatie opgesteld. In deze evaluatie zijn verbeterpunten genoemd om het project voor het laatste jaar sterker neer te zetten. In dit hoofdstuk wordt beschreven hoe de organisatie van het project in de afgelopen twee jaar is verlopen. Hierbij is eerst aandacht voor de problemen die in de procesevaluatie zijnesignaleerd en de manier waarop deze zijn verholpen. Vervolgens komen de succesfactoren van het project aan de orde.

3.1 Voortgang project

In het eerste projectjaar speelden er een aantal knelpunten die de voortgang van het project bemoeilijkten. Het gaat dan bijvoorbeeld om knelpunten op het gebied van communicatie en samenwerking tussen de partners van het project, maar ook om onvoorziene omstandigheden waar het project in het eerste jaar mee te maken kreeg. Het merendeel van deze punten is inmiddels verbeterd en/of opgelost, maar ze zijn wel van invloed geweest op de voortgang van het project. Hieronder worden deze knelpunten benoemd en toegelicht.

3.1.1 Knelpunten

Kennis projectmedewerkers

In eerste instantie was er niet op alle gebieden voldoende kennis aanwezig bij de medewerkers die de intake voor het project afnamen. Aan de Slag werkt in opdracht van de gemeente Wageningen en heeft tot doel de participatie van vluchtelingen te vergroten. In de praktijk bleek echter dat medewerkers van het project niet goed op de hoogte waren van de verschillende re-integratie-instrumenten die de gemeente tot haar beschikking heeft en deze instrumenten daardoor ook niet goed wisten in te zetten. Dit probleem is deels opgelost door het aantrekken van een medewerker met kennis van re-integratie. Ook is er een re-integratiemarkt bezocht, waar de diverse instrumenten zijn gepresenteerd.

Dit heeft tot gevolg gehad dat in een later stadium de samenwerking tussen de klantmanagers van de gemeente en het project beter verliep. Men sprak meer 'dezelfde taal'. Het heeft er echter niet toe geleid dat de inzet van de instrumenten is toegenomen. Deze instrumenten bleken namelijk niet altijd geschikt voor de doelgroep, die vaak een lage taalvaardigheid heeft. Het gaat dan bijvoorbeeld om beroepsoriëntatie, assessments en sollicitatiecursussen. Deze middelen zijn uiteindelijk daardoor ook weinig ingezet.

Personeelstekort

Een volgend probleem was van meer organisatorische aard en betrof het gebrek aan voldoende personeel en de personeelwisselingen bij het project. Het capaciteitsprobleem werd nog versterkt door de grote hoeveelheid onvoorziene werkzaamheden die medewerkers van Aan de Slag moesten uitvoeren, zoals het zorgdragen voor huisvesting van cliënten, het regelen van uitkeringen, et cetera. Naast projectmedewerkers ontbrak het ook aan mentoren en taalmaatjes voor de begeleiding van de deelnemers. Deze mentoren vormen een belangrijk onderdeel van de aanpak van het project. Ook dit knelpunt is inmiddels grotendeels verholpen. Het project heeft het afgelopen jaar een stabiele personeelsbezetting gekend en via een wervingscampagne zijn er taalmaatjes en mentoren geworven.

Samenwerking

De gebrekkige samenwerking werd in het eerste jaar het vaakst als knelpunt benoemd door zowel Aan de Slag als door de partners van het project. Het algemene beeld was dat er onvoldoende sprake was van afstemming en communicatie. De belangrijkste knelpunten in de samenwerking betroffen verschillen in visie ten aanzien van re-integratie tussen de gemeente en Aan de Slag en onduidelijkheid over de taken en rolverdeling van alle betrokken partijen.

Bij aanvang van het project waren om te beginnen de verschillen in visie tussen de betrokkenen niet duidelijk. Zo zag de gemeente Aan de Slag als een re-integratiepartner, terwijl er vanuit het project in eerste instantie vooral aandacht voor hulpverlening is geweest en de trajectplannen nog onvoldoende een re-integratiecomponent bevatten. Deze verschillen in inzicht zijn in de afgelopen projectperiode aan het licht gekomen en grotendeels verholpen. Aan de Slag heeft zich meer opgesteld als een re-integratiepartner van de gemeente en er werd minder gericht op hulpverlening en meer op bemiddeling. Ook de informatievoorziening vanuit het project naar de gemeente is verbeterd. In het begin was het lastig voor de projectmedewerkers om trajectplannen en kwartaalrapportages op de juiste manier in te vullen, maar dit verbeterde naar verloop van tijd.

Ook de rol- en taakverdeling tussen de verschillende partijen is verbeterd. De formele regie van het traject ligt bij de gemeente en die beslist ook over de inzet van de instrumenten. Aan de Slag heeft in de praktijk de regie over de klant en doet voorstellen aan de gemeente. Daarnaast is de functie van de mentor duidelijker vormgegeven. Deze persoon ondersteunt de deelnemers specifiek op het gebied van werk en solliciteren.

Tot slot werd de samenwerking tussen de partijen ook vergemakkelijkt door minder personeelwisselingen en is er een overleg in het leven geroepen waarin de partijen die betrokken zijn bij de toeleiding tot de arbeidsmarkt zijn vertegenwoordigd. Het gaat om een arbeidstoeleidingsteam waaraan Emplooi, de accountmanager van de gemeente, UWV WERKbedrijf en de trajectbegeleiders deelnemen. Dit overleg wordt door de betrokken partijen

positief beoordeeld en draagt bij aan de afstemming en coördinatie van de aanpak voor individuele cliënten.

Complexiteit doelgroep

Aan de Slag kent een complexe doelgroep. Het gaat om vluchtelingen die vaak al lange tijd in Nederland verblijven in afwachting van een verblijfsvergunning. Gedurende deze lange periode van onzekerheid hebben ze nauwelijks activiteiten kunnen ondernemen op het gebied van werk of onderwijs. Voor een deel van de deelnemers ging de omschakeling van een lange periode van afwachten en onzekerheid naar actieve participatie in de Nederlandse samenleving te snel. Zij hadden tijd nodig om te wennen aan de nieuwe situatie en te vertrouwen op het feit dat ze daadwerkelijk een verblijfsvergunning zouden krijgen en een toekomst konden gaan opbouwen. De meeste verblijfsvergunningen waren ook pas in juni 2009 helemaal rond. Daarnaast waren er voor een groot aantal deelnemers huisvestingsproblemen, gezondheidsproblemen en persoonlijke problemen. Voor veel deelnemers was er in het begin geen goede huisvesting, waardoor zij een tijd in een hotel hebben gewoond. Deze problemen moesten eerst worden verholpen, voordat verhoogde participatie mogelijk was.

Tijdens het project bleek tot slot dat de mogelijkheden van de deelnemers beperkter waren dan vooraf ingeschat. Het taalniveau en leerbaarheid zijn minder goed ontwikkeld dan gedacht, waardoor de doorstroom naar werk of een opleiding minder vlot verloopt. De spreekvaardigheid van deelnemers was, doordat zij al lange tijd in Nederland verbleven, vaak al redelijk goed ontwikkeld. Hierdoor waren de medewerkers van Aan de Slag en het ROC optimistisch over de mogelijkheden van de deelnemers om de Nederlandse taal te leren en werk te vinden, terwijl na verloop van tijd bleek dat hun leerbaarheid soms beperkt was. Van een klein deel, ongeveer zes personen, bleek bijvoorbeeld dat hun intelligentie dusdanig laag is, dat uitstroom naar werk zeer moeilijk haalbaar zal zijn.

Gezondheidsmonitor

Tot slot waren er problemen rondom de bruikbaarheid van de verschillende instrumenten die Aan de Slag tot haar beschikking heeft. Zoals hierboven al aangegeven, is het re-integratie-instrumentarium niet altijd toegespitst op de doelgroep. Ook de gezondheidsmonitor bleek onvoldoende bruikbaar te zijn. Deze monitor is inmiddels stopgezet, omdat de vragenlijsten te lang en te ingewikkeld waren en niet het gewenste resultaat opleverden. De monitor bood onvoldoende informatie om in te schatten wat iemands mogelijkheden tot participatie en inburgering zijn. Aan de Slag heeft nu een pilot opgezet samen met De Gelderse Roos om toch de gezondheidssituatie van de doelgroep in kaart te kunnen brengen. De eerste resultaten van deze pilot zijn positief en bieden mogelijkheden voor het ontwikkelen van een nieuw product (zie ook het volgende hoofdstuk).

Arcus kennisnetwerk

Ook in de gemeente Groningen is ervaring opgedaan met een project voor vluchtelingen met psychische gezondheidsproblemen. De Maatschappelijke en Juridische Dienstverlening in Groningen heeft dertig diagnosetrajecten uitgevoerd voor vluchtelingen met een trauma. Via een geïntegreerde aanpak van diagnose, hulpverlening en activering zijn zij naar vormen van werk begeleid. Het project liep tot eind 2006 en heeft geleid tot een kennisnetwerk waarin informatie beschikbaar wordt gesteld over arbeidstoeleiding en hulpverlening van specifieke groepen allochtonen. Daarnaast is er een methodiek ontwikkeld die kan worden ingezet om deze groepen te begeleiden.

3.1.2 Succesfactoren

Uit de interviews met de betrokken partijen komen twee belangrijke succesfactoren naar voren. Deze factoren hebben te maken met de kennis van de doelgroep en de manier waarop de doelgroep wordt begeleid.

Allereerst de kennis van de doelgroep. Doordat Aan de Slag voortkomt uit het project Ons Pardon, was er al een groot deel van de vluchtelingen in beeld bij de medewerkers van Aan de Slag. Daardoor konden zij mensen motiveren en stimuleren om deel te nemen aan het project en waren zij deels op de hoogte van de belemmeringen en mogelijkheden van de doelgroep. Bijkomend voordeel was dat deelnemers aan het project de medewerkers al kenden en daardoor minder wantrouwend tegenover het project stonden. Zoals hierboven aangegeven bleek desalniettemin dat de doelgroep minder gemakkelijk naar werk was te begeleiden dan gedacht. Bij een aantal deelnemers was sprake van een verborgen problematiek of beperkte leerbaarheid die niet van tevoren bekend was.

Een tweede belangrijke succesfactor is de intensieve en uitgebreide begeleiding die het project biedt. Aan de Slag onderhoudt nauw contact met deelnemers en biedt niet alleen hulp bij de doorstroom naar werk. Ook problemen rondom huisvesting, financiën, school, et cetera. Hierdoor vallen mensen minder snel uit en wordt er eerst een stabiele situatie gecreëerd, alvorens er aandacht is voor werk of opleiding. In eerste instantie was dit tegelijkertijd echter ook een valkuil voor de medewerkers van Aan de Slag. Door de gerichtheid op het verlenen van zorg, was er vaak onvoldoende aandacht voor participatie. Dit is in de tweede fase van het project verbeterd.

Re-integratie allochtonen gemeente Hoorn

Ook de gemeente Hoorn heeft een methode ontwikkeld om allochtone werklozen die een grote afstand tot de arbeidsmarkt hebben, weer aan het werk te helpen. Ook deze trajecten kenmerken zich door een intensieve begeleiding en een vertrouwensband met de doelgroep. Twee allochtone re-integratiecoaches begeleiden allochtone werklozen die ver van de arbeidsmarkt zijn verwijderd. Vaak spreken deze mensen slecht Nederlands en hebben ze meerdere problemen. De allochtone coaches kennen de cultuur van hun cliënten en kunnen hen helpen in hun eigen taal. De coaches krijgen de tijd en ook de financiële middelen om hun cliënten intensief te begeleiden.

3.2 Conclusie

De projectperiode van Aan de Slag is onder te verdelen in twee delen. Het eerste jaar van het project kenmerkt zich als een opstartjaar. In dit jaar zijn rollen en taakverdelingen vastgesteld en is overleg en coördinatie beter vormgegeven. Ook is in dit jaar door de complexe problematiek van de doelgroep veel aandacht geweest voor zorg- en hulpverlening. Pas in het tweede jaar is het project eigenlijk toegekomen aan de daadwerkelijke doelstelling, de toeleiding naar arbeid en studie. Problemen hierbij bleven de geschiktheid van het re-integratie-instrumentarium en de doelgroep die toch meer problemen en minder mogelijkheden kende dan van tevoren was ingeschat. De kennis van de doelgroep, de intensieve, allesomvattende begeleiding en het vertrouwen van de doelgroep in het project, zijn factoren die hebben bijgedragen aan de successen van het project. In het volgende hoofdstuk zal worden nagegaan in hoeverre het Aan de Slag is gelukt de doelstellingen te realiseren.

In het eerste jaar van het project waren er wat opstartproblemen en is er veel tijd besteed aan verbetering en aanpassing van de projectorganisatie. Dit was nodig omdat het project eigenlijk te vroeg van start is gegaan, nog voordat er voldoende duidelijkheid was over de opzet van bepaalde producten en de afstemming binnen het project. Daarnaast kreeg het project te maken met onvoorziene omstandigheden, zoals problemen met huisvesting van deelnemers en vertrek van personeelsleden. De terugblik op het laatste projectjaar laat zien dat de ingezette instrumenten en de afstemming tussen de verschillende partijen beter vorm hebben gekregen. De intake is verbeterd en de afstemming en communicatie tussen de betrokken partijen is toegenomen. Zowel Aan de Slag als de diverse partijen zijn tevreden over de manier waarop de communicatie nu is vormgegeven. Men weet elkaar makkelijk te vinden voor overleg en bijvoorbeeld de afstemming over de inzet van instrumenten.

4 RESULTATEN

In dit laatste hoofdstuk worden de resultaten van Aan de Slag geanalyseerd en wordt er een vergelijking gemaakt met de controlegroep. Allereerst wordt de output van het project besproken, met andere woorden de producten, diensten en activiteiten die het project heeft geleverd om de doelstellingen uit de trajectplannen te bereiken. Vervolgens komt de outcome aan de orde. Dit zijn de effecten van het project op de maatschappelijke participatie van de deelnemers en de waardering van het project door deze deelnemers. Tot slot worden deze resultaten vergeleken met de output en outcome van de controlegroep.

4.1 Aangeboden begeleiding

Hieronder wordt aangegeven welke instrumenten Aan de Slag heeft ingezet om de doelen op het gebied van participatie en taal te realiseren. In het project is onder andere hulp bij huisvesting geboden en begeleiding door de trajectbegeleider tijdens het traject. Voor 28 personen is er bemiddeling naar werk ingezet. Daarnaast hebben een paar personen gebruikgemaakt van een empowermentcursus of een computercursus. De assessments, sollicitatietraining en loopbaanoriëntatie zijn maar weinig ingezet. In hoofdstuk 2 is een overzicht gegeven van de instrumenten die het project voornemens was in te zetten om de participatiedoelen van de deelnemers te realiseren. Uiteindelijk zijn er minder instrumenten ingezet dan van tevoren was ingeschat. Hiervoor zijn een aantal (mogelijke) verklaringen aan te wijzen. Allereerst heeft een deel van de groep, elf personen, het traject niet afgerond. Zij zijn voortijdig verhuisd of uitgevallen en hebben daardoor weinig begeleiding gehad. Voor zeven van hen geldt dat er helemaal geen instrumenten zijn ingezet. Zij hebben in feite alleen de intake gehad, maar hebben geen begeleiding gekregen. Ten tweede is eerder al aangegeven dat niet alle instrumenten geschikt waren voor de doelgroep, waardoor bepaalde instrumenten niet of nauwelijks zijn gebruikt. Tot slot zijn er uiteindelijk minder trajecten gericht geweest op bemiddeling naar werk en duurden de trajecten langer dan gedacht, wat ook kan verklaren dat (nog) niet alle geplande instrumenten zijn ingezet.

Tabel 4.1 Inzet instrumenten

Instrument	Inzet volgens plan	Daadwerkelijk ingezet
Begeleiding tijdens traject	59	47
Nazorg	55	19
Bemiddeling	49	28
Coaching vestiging	42	31
Mentorenbegeleiding	36	10
Kennis Nederlandse Samenleving	33	26
Cruciale praktijksituaties	31	26
Taalwerkstage	22	20
Taalmaatje	18	21
Empowerment	8	4
Beroepsoriëntatie en assessment	8	3
Computerles	8	4
Loopbaanoriëntatie	6	0
Sollicitatietraining	0	2
Werktraining	0	0

Naast de instrumenten die in de tabel zijn genoemd, hebben de medewerkers tijdens het project een aantal nieuwe voorzieningen opgezet. Zo is er een vrouwenbijeenkomst gestart en is er voor een klein groepje deelnemers een aparte stage opgezet in samenwerking met Stichting Buitenbeheer. De vrouwenbijeenkomst bestond uit een computercursus en empowermenttraining en is gefinancierd door mama cash. In totaal hebben tien vrouwen actief deelgenomen aan de aangeboden activiteiten. Bij Stichting Buitenbeheer lopen zes deelnemers stage waarbij ze kunnen wennen aan het arbeidsritme en ervaring kunnen opdoen met werken in het groenbeheer. Tot slot heeft Aan de Slag actief gezocht naar stage- en werkplaatsen bij werkgevers in de regio waar deelnemers terecht konden. Op deze manier zijn er ruim vijftien plaatsen gerealiseerd. Deze plaatsen zijn veelal een eerste stap op weg naar werk en dienen bijvoorbeeld ertoe om een arbeidsritme te ontwikkelen en werkervaring op te doen. Eén deelnemer is op deze manier uiteindelijk direct doorgestroomd naar regulier werk.

Samen naar een zinvolle tijdsbesteding

Ook in de gemeente Tilburg is samenwerking gezocht met een werkgever om werkloze allochtone vrouwen naar werk te begeleiden. De afdeling sociale zaken van de gemeente meldt vrouwen aan voor een werktraject bij de Stichting Experimenten Werkgelegenheid. Een stage bij Lips Textielservice is onderdeel van dit traject. Cursisten kunnen na deze stage een vervolgtraject volgen bij LipsTextielservice. Uiteindelijk zijn er via dit project 160 vrouwen naar vrijwilligerswerk of een betaalde baan begeleid.

Ook wat betreft de inburgering zijn er uiteindelijk iets minder trajecten ingezet dan voorgenomen. Het gaat dan met name om de staatsexamentrainingen. Uiteindelijk zijn er acht personen opgeleid voor het staatsexamen. Negen personen hebben uiteindelijk toch geen staatsexamen gedaan. Van hen zijn er

twee uitgevallen en vier personen zijn gestart met een opleiding. Zij voldoen op die manier waarschijnlijk aan de eisen van de inburgering en volgen daarom geen cursus meer tot aan het staatsexamen. Van de overige drie personen is niet duidelijk waarom ze geen traject meer volgen dat opleidt voor het staatsexamen.

Tabel 4.2 Inzet inburgering

Instrument	Frequentie volgens plan	Daadwerkelijk ingezet
Inburgering analfabeten	1	3
Alfabetisering voor gevorderden	0	1
Inburgering niveau A2	31	35
Staatsexamen 1	17	8
Totaal	49	47

4.2 Gerealiseerde producten

In het projectplan van Aan de Slag staat aangegeven welke producten het project aan het eind van de projectperiode zal opleveren. Door de problemen met de instroom en de inzet die moest worden gepleegd om deelnemers succesvol te laten uitstromen, heeft de productontwikkeling minder aandacht gekregen dan gehoopt. Daarnaast bleek in de loop van het project dat de financiële middelen niet toereikend waren. In overleg met Stichting Start Foundation, die het project subsidieert, is toen besloten minder aan productontwikkeling te doen en de nadruk te leggen op de begeleiding van de deelnemers. Desalniettemin is er een aantal nieuwe producten ontwikkeld door Aan de Slag. De afgelopen twee jaar is met name gewerkt aan de intake en het trajectplan. Hiervoor is inmiddels een goed format ontwikkeld en nu wordt gewerkt aan een handleiding. Ook is er een pilot uitgevoerd met een nieuwe vorm van de gezondheidsmonitor. Ook deze pilot is zo goed als afgerond.

Tabel 4.3 Gerealiseerde producten

Product	Realisatie
- Vragenlijst ten behoeve van de intake	Gerealiseerd.
- Toolkit competentietoetsen	Niet gerealiseerd.
- Gebruikershandleiding voor intake en toolkit	Trainingsopzet intake is af. Gebruikershandleiding is in concept klaar.
- Aangepast versie van de Gezondheidsmonitor	In samenwerking met De Gelderse Roos wordt hieraan gewerkt. Pilot is geweest.
- Adequaate format voor trajectplan	Gerealiseerd.
- Handleiding m.b.t. werkmethode t.a.v. opstellen trajectplan	Eindversie af.
- Handleiding voor het maken van een portfolio	Eindversie af.
- Productencatalogus en prijslijst	Januari 2010 gereed.
- Handleiding beschrijving ondersteuningsstructuur	Voor extern gebruik afgerond, voor intern gebruik concept afgerond.
- Trainingsopzet voor mentoren	De trainingsopzet is af mentoren binnen Aan de Slag zijn getraind.

De ervaringen die zijn opgedaan met Aan de Slag vinden een vervolg in het project Van Pardon naar Werk (2008-2010) en het EIF-project (2009-2010) dat Stichting VluchtelingenWerk Midden-Gelderland uitvoert. Het project Van Pardon naar Werk geeft invulling aan de eerste stappen op weg naar integratie in de Nederlandse samenleving door pardonners te ondersteunen bij de voorbereiding op het verkrijgen van werk, zo mogelijk gecombineerd met een inburgeringstraject, zodat zij kunnen voorzien in een eigen inkomen. De doelstelling binnen het EIF-project is om trajecten voor generaal pardonners uit te breiden met twee aanvullende producten: Empowerment en/of Levensloop Vluchteling. Deze programma's zijn erop gericht om deelnemers een nieuw perspectief op hun leven en hun identiteitsontwikkeling te geven door het (her)ontdekken van hun eigen (creatieve) talenten en krachten.

4.3 Uitstroom

In deze paragraaf worden de outcomegegevens van het project besproken. Allereerst komen de 'harde' resultaten aan de orde, namelijk de uitstroomcijfers. Vervolgens wordt gekeken naar de meer 'zachte' resultaten, zoals de tevredenheid over het project.

4.3.1 Harde resultaten

De deelnemers aan Aan de Slag hebben allemaal een participatiedoel en een taaldoel geformuleerd. Allereerst worden de resultaten met betrekking tot het participatiedoel besproken. Vervolgens komt de realisatie van het taaldoel aan de orde.

In het vorige hoofdstuk is aangegeven dat de doelgroep moeilijker naar werk te begeleiden is dan van tevoren is ingeschat. De persoonlijke problematiek van sommige mensen is dusdanig groot dat zij niet meteen in staat zijn om te werken of een studie te volgen. Voor andere deelnemers is de leerbaarheid beperkter dan van tevoren werd gedacht. Daarom zijn in de loop van het traject een aantal trajectplannen aangepast. In totaal hebben 22 personen een aangepast plan gekregen. In de meeste gevallen gaat het om een aanpassing van de inzet van instrumenten (10 personen) of om een aanpassing van het participatiedoel (10 personen).¹ Van deze laatste groep streven zes personen niet langer naar werk, maar naar een studie of verhoogde maatschappelijke participatie. Twee personen willen juist niet langer een studie volgen, maar juist liever werken. Nog eens twee deelnemers hebben niet langer gesubsidieerd werk of een verhoogde maatschappelijke participatie tot doel.

Wanneer wordt gekeken naar de uitstroom op het gebied van participatie, valt allereerst op dat het merendeel van de deelnemers nog in het traject zit. Dit zijn 31 personen. Dit wil overigens niet zeggen dat zij nog geen resultaten hebben behaald. Zij zijn bijvoorbeeld vaak al gestart met de inburgering of met een taalwerkstage.

Van de 59 deelnemers zijn er vervolgens elf personen die het traject niet hebben afgerond. Zij zijn verhuisd naar een andere gemeente (6 personen), of uitgevallen (5 personen).

In totaal zijn er eind oktober vijftien personen succesvol uitgestroomd naar werk, studie of gesubsidieerd werk. Hiermee heeft het project op dit moment een uitstroombestand van 25 procent. De uitstroom naar regulier werk is veertien procent. Dit is een stuk lager dan de vijftig procent die het project zich tot doel had gesteld.

Tabel 4.4 Realisatie participatiedoelen

Participatieresultaat	Aantal personen	Participatiedoel
Nog in traject	31	Nvt
Gestopt	11	Nvt
Uitstroom regulier werk	8	29
Uitstroom studie	6	16
Uitstroom gesubsidieerd werk	1	2
Verhoogde maatschappelijke participatie	0	9
Alleen inburgering gehaald	2	Nvt
Totaal	59	56 ²

¹ Van de overige twee personen is niet duidelijk wat er is gewijzigd.

² Van drie personen was geen participatiedoel bekend.

Dit uitstroompercentage is naar verwachting eind december 2009 hoger dan nu. Van de 31 personen die nog in het traject zitten, is namelijk ook een verwacht resultaat geformuleerd. Van acht personen is de inschatting dat ze nog succesvol zullen uitstromen. Voor twee personen is het onduidelijk of ze succesvol uitstromen. Voor het merendeel, negentien personen, is de verwachting echter dat het traject wordt beëindigd. Daarvan zullen waarschijnlijk negen personen ook na december 2009 nog verder worden begeleid vanuit vluchtelingwerk. De overige elf personen beëindigen het project zonder dat de doelen uit de trajectplannen zijn behaald. Wanneer ook de laatste acht deelnemers succesvol uitstromen, is het uitstroompercentage hoger, namelijk 39 procent.

Naast participatiedoelen zijn er ook taaldoelen geformuleerd. Voor het behalen van de taaldoelen is het allereerst relevant dat zes deelnemers een vrijstelling hebben. Voor hen is dus geen taaldoel geformuleerd. Van de overige 53 deelnemers hebben tien personen inmiddels het inburgeringsexamen gehaald. Hiermee heeft negentien procent van de inburgeringsplichtige deelnemers medio oktober 2009 aan de plicht voldaan.

De rest van de deelnemers heeft zijn of haar taaldoel nog niet gerealiseerd. Een deel van hen, zestien personen, zal dit doel ook niet meer behalen, omdat ze zijn gestopt of uitgestroomd.

Tabel 4.5 Realisatie taaldoelen

Resultaat taal	Aantal personen
Inburgering gehaald	10
Inburgering niet behaald	41
▪ Nog in traject	26
▪ Gestopt	8
▪ Uitgestroomd	8
Totaal	52 ³

4.3.2 Zachte resultaten

In deze paragraaf wordt aandacht besteed aan de tevredenheid van de deelnemers aan het project. Ook wordt gekeken in hoeverre zij het gevoel hebben dat ze nu zelfredzaam zijn. Deze resultaten worden gerapporteerd op basis van de vragenlijst die is uitgezet onder de deelnemers. In totaal zijn er van 21 personen gegevens bekend.

Tevredenheid

Het merendeel van de respondenten (19 personen) is tevreden of een beetje tevreden over het project. Slechts twee personen zeggen niet zo tevreden te

³ Vijf personen hebben een vrijstelling en van twee mensen is het onduidelijk of ze de inburgering hebben gehaald of niet.

zijn. Eén van hen geeft aan dat hij vond dat er teveel werd gepraat en te weinig gedaan. De andere persoon geeft niet aan waarom hij niet tevreden is. De punten die het meest worden gewaardeerd, zijn de begeleiding en de hulp die wordt geboden: *“Aan de Slag vind ik een goed project. Ik ben heel tevreden over de hulp bij het zoeken van een huis en het zoeken van werk. Ik vind het heel goed dat het project iedereen helpt.”* Daarnaast benoemen mensen onderdelen van het project die ze erg hebben gewaardeerd, zoals bijvoorbeeld de vrouwenbijeenkomst, de mentor en de taalmaatjes. De vraag wat men het minst goed vindt, is maar door drie mensen beantwoord. Twee van hen geven aan dat ze het jammer vinden dat er geen werk voor hen is gevonden. De andere persoon had liever meer computerles gevolgd.

Naast een algemeen oordeel over het project, is ook gevraagd naar de tevredenheid over de specifieke onderdelen. Ook hier geldt dat zo goed als iedereen tevreden is over het aanbod.

Tabel 4.6 Inzet instrumenten en tevredenheid (n=22)

Instrument	Aantal deelnemers	Tevreden respondenten
Computercursus	8	7
Vrouwenbijeenkomst	3	3
Taalmaatje	11	10
Mentor	7	7
Emplooi	4	3
CWI	5	5

De respondenten met een taalmaatje hadden ongeveer elke week contact met hun taalmaatje. De meeste van hen (7 personen) vonden dit precies goed. Drie personen hadden liever meer contact gehad en één persoon liever minder. De hulp van het taalmaatje had meestal betrekking op het maken van het portfolio (9 personen) en het oefenen met het spreken van de Nederlandse taal (10 personen).

De mentor is vooral betrokken bij het zoeken naar werk (6 personen). Bij twee personen heeft de mentor ook daadwerkelijk geholpen bij het solliciteren en één persoon kreeg begeleiding tijdens zijn eerste tijd op de werkvloer.

Toekomst

Tot slot zijn er vragen gesteld over de zelfredzaamheid van de deelnemers. Allereerst is gevraagd wat mensen in de toekomst zouden willen doen en of ze nog hulp nodig hebben met het realiseren van deze doelen. Het merendeel wil werken en/of een opleiding volgen. Daarnaast is er een klein groepje dat een stage of vrijwilligerswerk wil doen of de taal nog beter wil leren. Elf personen zouden graag hulp ontvangen bij het bereiken van deze doelen. De overige mensen denken dat zij het zelf redden.

Tabel 4.7 Toekomstig participatiedoel

Doel	Aantal respondenten (n=22)
Werken	17
Opleiding	10
Stage	4
Vrijwilligerswerk	3
Taalcursus	5
Niks	1
Anders	3

Naast de vraag of ze hulp nodig hebben, is de deelnemers ook gevraagd of ze denken dat ze nu zelfstandig hun weg kunnen vinden in Nederland. Van de 22 respondenten denken er vijftien dat dit nu wel gaat lukken. Vier personen hebben het gevoel dat ze in Nederland nog niet zelfstandig hun weg kunnen vinden. De overige drie weten het niet.

4.4 Vergelijking controlegroep

In het onderzoek is een vergelijkbare groep vluchtelingen die onder het generaal pardon valt bevraagd om te kijken hoe zij begeleid worden naar werk en welke participatieresultaten zij hierbij uiteindelijk behalen. Het doel hiervan is om de toegevoegde waarde van het project duidelijker te kunnen vaststellen. Zoals weergegeven in het eerste hoofdstuk is een vergelijking uiteindelijk moeilijk te maken. Ten eerste zijn de aantallen respondenten die VluchtelingenWerk heeft kunnen bevragen lager dan verwacht. Ten tweede komen de kenmerken van beide groepen niet helemaal overeen. De groep van Aan de Slag is bijvoorbeeld lager opgeleid, maar wel jonger en vaker man. Tot slot is het meetmoment niet hetzelfde. Van de deelnemers van Aan de Slag is de situatie bekend vanaf het moment dat ze in aanmerking kwamen voor een verblijfsvergunning. De controlegroep is pas voor het eerst begin 2009 bevraagd. Een deel van de vluchtelingen die onder het generaal pardon vielen, was toen al uit het zicht van VluchtelingenWerk verdwenen. Hieronder wordt weergegeven welke begeleiding de controlegroep heeft gekregen en welke resultaten zij hebben behaald. Zoals hierboven aangegeven, is dit door de kleine aantallen met name indicatief. De gegevens uit de eerste meting zijn bekend voor veertig personen. De gegevens van de tweede meting zijn slechts van 21 personen bekend. De rest heeft niet gereageerd op de schriftelijke vragenlijst.

4.4.1 Doelen en instrumenten

Allereerst worden de doelen van de controlegroep benoemd en de instrumenten die voor hen zijn ingezet op het gebied van werk en inburgering. Dit is gedaan op basis van de interviews die in eerste instantie face to face zijn afgenomen door VluchtelingenWerk. De doelen van de controlegroep zijn vergelijkbaar met die van de deelnemers

van Aan de Slag. Het merendeel van de deelnemers heeft zichzelf werk of een opleiding tot doel gesteld. Vijf personen hebben een ander doel. Twee personen zijn al met pensioen en drie mensen willen alleen de inburgering afronden.

Tabel 4.8 Doelen controlegroep

Doel	Aantal respondenten (n=41)
Werk	14
Werk en opleiding	10
Opleiding	10
Anders	5
Onbekend	2
Totaal	41

Uit de eerste meting is ook deels bekend welke instrumenten voor de doelgroep zijn ingezet. Van de veertig personen in de controlegroep hebben er tien een re-integratietraject aangeboden gekregen. Het gaat voornamelijk om korte, Work First-achtige trajecten van drie maanden tot een half jaar. Voor een deel van deze groep was toen al bekend dat de re-integratie geen resultaat had gehad. De controlegroep heeft namelijk ongeveer gelijktijdig met de deelnemers van Aan de Slag een verblijfsvergunning gekregen. Op het moment van de eerste meting, begin 2009, hadden zij daardoor deels al bepaalde instrumenten afgerond. Dit gold bijvoorbeeld voor de re-integratie-instrumenten. Vijf personen hadden dit traject afgerond en geen werk gevonden. Drie personen hebben wel werk gevonden en één persoon is nog bezig.⁴

Van de controlegroep zijn verder 26 personen gestart met een inburgeringscursus.

De inzet van andere instrumenten dan inburgering en re-integratie is alleen bekend vanuit de schriftelijke vragenlijst. Het gaat hierbij dus om zelfrapportage. Dit in tegenstelling tot de inzet van instrumenten bij Aan de Slag, waarbij de trajectbegeleiders hebben aangegeven wat er is ingezet. Respondenten uit de controlegroep geven het vaakst aan dat ze begeleiding hebben gekregen van een vrijwilliger (7 personen). Dit ging met name om hulp bij taalverwerving of het zoeken van werk. Bijna iedereen (5 personen) is zeer tevreden over de begeleiding door de vrijwilliger. De overige instrumenten, zoals een computercursus of sollicitatietraining, zijn slechts beperkt ingezet.

⁴ Van de laatste persoon is het resultaat onbekend.

Tabel 4.9 Inzet instrumenten controlegroep

Instrument	Aantal respondenten (n=21)
Computercursus	2
Sollicitatietraining	3
Beroepsoriëntatie	2
Stage	2
Begeleiding vrijwilliger	7

Ondanks het beperkte aantal instrumenten dat is ingezet, zegt het merendeel van de respondenten van de controlegroep wel hulp te hebben gekregen bij het vinden van de activiteiten die ze nu ondernemen. Slechts drie personen geven aan helemaal geen hulp te hebben gehad. De overige respondenten hebben met name hulp gekregen van de klantmanager van de gemeente (6 personen), het CWI (4 personen) of vrienden (3 personen). Een klein deel heeft hulp gehad van VluchtelingenWerk (2 personen) of van anderen (3 personen).

In de vragenlijst is ook gevraagd waarbij deelnemers verder nog hulp hebben gekregen. Er zijn slechts kleine groepen die hulp hebben gekregen bij huisvesting, uitkering of gezondheid. Er zijn steeds drie personen die dit aangeven. Deze hulp kwam meestal van VluchtelingenWerk.

4.4.2 Uitstroom

Van de deelnemers die hebben gerepsondeerd, hebben er veertien op dit moment werk, vaak in combinatie met een opleiding. Eén persoon volgt uitsluitend een opleiding. Van de groep die werkt, werken acht personen 32 uur of meer per week. De overige mensen werken minder, met als minimum tien uur per week.

Het uitstroombepaalde van de controlegroep is lastig vast te stellen, aangezien niet van alle deelnemers de gegevens bekend zijn. Van de 21 personen die de vragenlijst hebben ingevuld, zijn er vijftien uitgestroomd naar werk of een opleiding. Dit is 71 procent. Van de totale groep van 41 personen weten we dus ook dat er in ieder geval vijftien personen zijn uitgestroomd. Daarmee is de uitstroom van de totale groep in ieder geval minimaal 37 procent. Dit uitstroombepaalde is vergelijkbaar met dat van Aan de Slag, wanneer het project alle verwachte uitstroom ook daadwerkelijk realiseert. Voor de controlegroep geldt daarmee dat de uitstroom in het slechtste geval 37 procent is en voor Aan de Slag is dit in het beste geval 39 procent. De controlegroep heeft dus iets betere resultaten behaald.

Tabel 4.10 Uitstroom controlegroep

Belangrijkste activiteit op dit moment	Aantal respondenten (n=21)
Werk	8
Werk en opleiding	6
Opleiding	1
Inburgering	6
Vrijwilligerswerk	3
Stage	3
Geen activiteiten	0

Ook van de inspanningen op het gebied van taal zijn gegevens bekend. Zeventien van de 21 personen hebben een inburgeringscursus gedaan en van hen zeggen tien personen de inburgering inmiddels ook te hebben gehaald. De overige zeven personen zijn nog bezig met de cursus.

4.4.3 Toekomst

De meeste respondenten van de controlegroep hebben er vertrouwen in dat ze hun weg weten te vinden in Nederland. In totaal zeggen zeventien personen dit. Slechts twee personen hebben nog onvoldoende vertrouwen in hun zelfredzaamheid en twee personen weten het niet goed.

4.5 Conclusie

In deze paragraaf zijn allereerst de resultaten van Aan de Slag besproken. Uit deze evaluatie blijkt dat er een intensieve begeleiding is aangeboden aan de deelnemers, waarbij op veel terreinen hulp is ingezet. Daarnaast is het project inventief geweest in het opzetten van nieuwe producten, zoals een werkstage in samenwerking met Stichting Buitenbeheer en een gezondheidsmonitor in samenwerking met De Gelderse Roos.

De doelgroep van het project was moeilijker dan gedacht en had ook minder mogelijkheden dan van tevoren was ingeschat. Daarbij heeft het project in het eerste jaar met name ingezet op hulpverlening en inburgering en minder op re-integratie. Dit is terug te zien in de resultaten. Eind oktober zijn er vijftien personen uitgestroomd naar werk, opleiding of gesubsidieerd werk. Daarnaast hebben tien personen de inburgering gehaald. Deze resultaten zijn minder goed dan van tevoren was ingeschat door het project.

Wanneer wordt gekeken naar de begeleiding die de controlegroep heeft gekregen, valt op dat dit minder intensief lijkt te zijn. Een deel heeft een kort re-integratietraject gekregen en daarnaast zijn er een paar deelnemers met hulp bij huisvesting, gezondheid of uitkering. De resultaten van de controlegroep zijn desalniettemin iets beter dan die van Aan de Slag. Hierbij is echter een aantal kanttekeningen te plaatsen. Allereerst is slechts van een deel van de controlegroep bekend wat zij hebben bereikt. Het is aannemelijk dat de groep met wie het minder goed gaat, ook minder goed heeft

gerespondeerd. Daarnaast is de begeleiding van Aan de Slag breder geweest dan alleen uitstroom naar werk of opleiding. Het project loste meerdere problemen op en onderhoudt veel contact met de deelnemers, wat kan voorkomen dat zij bijvoorbeeld uit beeld raken of in de financiële problemen komen.

5 CONCLUSIE

Het project Aan de Slag is van start gegaan nadat de Regeling afwikkeling nalatenschap oude Vreemdelingenwet, oftewel het generaal pardon, van kracht werd. Het project komt voort uit drie partijen, namelijk VluchtelingenWerk (het banenoffensief), Stichting Ons Pardon en Stichting Vluchtelingen onder Dak. Met name deze laatste twee groepen hadden al veel contact met vluchtelingen in Wageningen die waarschijnlijk onder het generaal pardon zouden vallen. Vanuit deze contacten en hun kennis van de doelgroep hebben de drie partijen een aanbod gedaan aan de gemeente Wageningen om een groep 'generaal pardonners' naar verhoogde participatie, werk of studie te begeleiden. De verwachting van de drie partijen was dat zij, doordat ze kennis en het vertrouwen van de doelgroep hadden, de groep vluchtelingen beter zouden kunnen bedienen dan reguliere re-integratietrajecten. Het betreft over het algemeen een groep die lang in onzekerheid heeft verkeerd en op meerdere gebieden problemen ervaart, zoals gezondheid en huisvesting, die vragen om een intensieve, *multiproblem* aanpak. Uiteindelijk hebben 69 vluchtelingen gebruikgemaakt van het aanbod van Aan de Slag, van wie er 59 tot de doelgroep van dit onderzoek behoren.

Het eerste projectjaar van Aan de Slag verliep moeizaam en kenmerkt zich als een opstartjaar, waarin nog veel verbeteringen aan de vorm en de organisatie van het project zijn gedaan. Al vrij vroeg in het project bleek om te beginnen dat de meeste deelnemers een flinke afstand tot de arbeidsmarkt hadden. Zowel op het gebied van taal als op het gebied van opleiding en werkervaring waren veel investeringen nodig. Daarnaast kreeg het project in de eerste projectperiode te maken met onvoorziene problemen van deelnemers, zoals het gebrek aan mogelijkheden tot goede huisvesting. Ook op organisatorisch gebied kende het project kinderziekten. Door de snelle start waren er problemen rondom de communicatie en afstemming met de andere partners, zoals onduidelijkheden over de rolverdeling, onvoldoende contact tussen de partners en verschillen in visie over welke instrumenten het project zou moeten inzetten. Aan de Slag heeft deze problemen goed aangepakt en het project sterker neergezet. Uit de eindevaluatie van het project blijkt dan ook dat de taak- en rolverdeling en de samenwerking tussen de partners, na een aanvankelijk wat moeizame start, goed op poten staat.

Eén van de doelstellingen van Aan de Slag was het opzetten en ontwikkelen van nieuwe producten en methoden. Met name in het tweede projectjaar heeft het project op dit gebied resultaten geboekt. Er zijn productomschrijvingen gemaakt en netwerken met werkgevers opgezet. De intake en trajectplannen hebben hun definitieve vorm gekregen en in samenwerking met de Gelderse Roos is een nieuwe vorm voor een gezondheidsmonitor bedacht. Deze monitor geeft beter inzicht in de problematiek van deelnemers en de mate waarin deze problemen gevolgen hebben voor hun integratie. Ook zijn in het

laatste jaar nieuwe stage- en werkplaatsten gerealiseerd waarbij rekening is gehouden met de specifieke kenmerken van de doelgroep. Zo is er een project gestart voor een groep deelnemers met relatief beperkte mogelijkheden en/of gezondheidsproblemen waarbij zij in de groenvoorziening arbeidsritme en werknemersvaardigheden konden opdoen. De ervaringen van Aan de Slag op het gebied van samenwerking, communicatie met de ketenpartners en het werken met vluchtelingen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt gaan niet verloren, maar worden voortgezet en uitgebreid in een tweetal vervolgprojecten van VluchtelingenWerk.

Naast het ontwikkelen van producten voor de doelgroep streefde het project, uiteraard, naar een succesvolle uitstroom van haar deelnemers. Uit deze evaluatie blijkt dat de uitstroomresultaten van Aan de Slag tegenvallen in relatie tot de oorspronkelijke doelstellingen. Aan de Slag wilde vijftig procent van de deelnemers begeleiden naar regulier werk. Uiteindelijk is dit percentage lager. In totaal stroomt eind december 2009 ruim een derde van de deelnemers uit naar werk of studie. De uitstroom naar werk is lager, namelijk ongeveer vijftien procent half oktober 2009. Uit deze cijfers blijkt dat de veelomvattende problematiek van een deel van de deelnemers en de 'valse start' van het project zeker ook hun invloed hebben gehad op de uiteindelijke uitstroom. Wat echter moeilijk te meten is, is de mate waarin Aan de Slag heeft voorkomen dat mensen uitvallen en dieper in de problemen raken. Aan de Slag heeft, met name in het begin, veel gedaan aan hulpverlening waarvan de 'resultaten' niet goed meetbaar zijn. Het is voorstelbaar dat deelnemers er zonder deze hulp nu minder goed voor zouden staan en hun afstand tot de arbeidsmarkt groter zou zijn. De meeste deelnemers zijn nu immers wel bezig met inburgering en/of een taalwerkstage. Daarnaast is de uitval van het project beperkt. Ongeveer negentien procent van de deelnemers is voortijdig gestopt, waarvan het merendeel vanwege een verhuizing naar een andere gemeente.

Samengevat is het lastig een oordeel te geven over de harde resultaten van Aan de Slag. Het eerste jaar heeft ervoor gezorgd dat de trajecten vertraagd van start zijn gegaan en er niet meteen ook aandacht was voor re-integratie van deelnemers, maar met name voor zorg- en hulpverlening. Daarnaast zit het merendeel van de deelnemers nog in traject, wat het ook moeilijk maakt een totaalbeeld van de uitstroom te krijgen. De kern van Aan de Slag zit in de intensieve begeleiding, waarbij op verschillende terreinen van iemands leven hulp wordt geboden. Voor sommige deelnemers aan het project is dit zeker noodzakelijk gebleken. Zij kampten bijvoorbeeld met problemen rondom huisvesting, financiën en gezondheid. De begeleiding van Aan de Slag biedt hen de mogelijkheid hun leven op de rails te krijgen en te houden.

REGIOPLAN BELEIDSONDERZOEK

Nieuwezijds Voorburgwal 35

1012 RD Amsterdam

T 020 531 531 5

F 020 626 519 9

E info@regioplan.nl

I www.regioplan.nl